

A színházi háttérszakmák kihívásai – hogyan hat az innováció és a 21. század technikai fejlődése a színházi világra?

Kerekasztal-beszélgetés a színházi háttérszakmák helyzetéről

„A jövő gyárának csak két alkalmazottja lesz: egy ember és egy kutya. Az ember dolga az lesz, hogy etesse a kutyát, a kutyaé pedig az, hogy ne engedje az embert hozzányúlni a berendezésekhez.” Ezek a gondolatok Warren Bennis amerikai professzortól származnak, aki szervezeti tanácsadói munkássága keretében vizsgálta az üzleti élet szereplőinek fejlődési lehetőségeit. Mint az az idei, Kaposváron tartott Országos Színházi Évadnyitót követő kerekasztal-beszélgetésben kiderült, az előbbi, a világtrendet kétségtelenül találóan megfogalmazó állítás az előadóművészeti létesítményekre – különösen a színházakra – biztosan nem lesz igaz.

Milyen kihívásokkal kell szembenéznie korunk színházi vezetőinek a háttérszakmák területén? Van-e megfelelő (elhivatott és felkészült) utánpótlás az egyes háttérszakmákban? Hogyan hat a technológiai fejlődés a klasszikus szakmai területekre? Mit tehetünk a színházi tradíció, szakmai fogások megőrzése és továbbadása területén? Többek között ezekre a kérdésekre kereste a választ a Fekete Péter vezetésével megvalósult kerekasztal-beszélgetés, amelyen a korábbi államtitkár beszélgető partnerei Cselényi Nóra Jászai Mari-díjas jelmeztervező, Lakatos Gergely, a Magyar SzínházTechnikai Szövetség elnöke, Pelyhe János színháztechnikai szakértő, valamint Oberfrank Pál Kossuth- és Jászai Mari-díjas színművész, színházigazgató voltak.

A beszélgetés során sorba vettük mindazon kihívásokat, amelyekkel a háttérszakmák területén a társulatoknak, produkcióknak napjainkban egyidejűleg kell szembenézniük:

1. Az előadások lebonyolításában egyre nagyobb teret kapó új, digitális alapú technológiák (hang- és fénytechnika, vizuáltechnika, automatizált színpadgépészet) az eszközsztű és a rendszersztű működés, működtetés terén is felkészültebb, képzettebb szakemberek közreműködését kívánja meg. Ezek az eszközök olyan nagy értéket képviselnek, kezelésük annyira összetett, működtetésük akkora felelősséggel jár, hogy az előadások színrevitele „betanított munkásokkal” nem, csak azokat készségszinten ismerő szakemberekkel valósítható meg.

2. Egyes régi, tradicionális szakmák (pl. jelmez-, paróka-, cipőkészítés stb.) intézményesített képzése, ipari háttere gyakorlatilag eltűnt, a szakmai ismeretek, „fogások”, hagyományok továbbvitele egyre nagyobb kihívást jelent.

3. Helyre kell állítani a színházi-színpadi háttérterületeken dolgozók elmúlt évtizedekben megkopott megbecsültségét; talán az erkölcsi területen van a legkevesebb teendő, de pl. a bérezés, a juttatások, a munkaidő-szabályozás területén sok éves lemaradást kell pótolni. Az előbbi okok miatt a társzművészeti területek, elsősorban a film- és rendezvényipar munkaerő-elszívó hatása nagyon jelentőssé vált; amennyiben ez a folyamat nem állítható meg, színházainknak komoly működtetési nehézségekkel kell szembenézniük.

4. Keresni kell azokat az utakat, amelyek mentén a színházi világ, a színpad világa vonzó lehet a pályakezdő generációk számára. A korábbi évekhez képest jelentősen megváltoztak a Z- és Y-generációhoz tartozó fiatalok preferenciái a továbbtanulás és a pályaválasztás, munkavállalás terén; a színház mint alkotóműhely, ahol az önmegvalósítás keretei tágabbak, vonzó alternatívát kínálhat más, nem kreatív iparágakhoz képest. Ugyanakkor tovább kell vinnünk legjobb színházi hagyományainkat, a színpad és a produkció tisztelőtét, a hatékony és kreatív csapatmunka igényét.

5. A képzések területén sajnos napjainkban egy nehezen áttekinthető helyzet alakult ki, amelyben számos szakmai terület megfelelő képzése, utánképzése nem biztosított. A fentiek figyelembe vételével a közeljövőben át kellene tekinteni a színházi háttérszakmák képzésének, a szakmagyakorlás, egyes munkaköri feladatok ellátásának feltételeit, lehetőségeit, követelményeit.

A fentiek alapján egy nagyon tartalmas, számos gondolatot ébresztő beszélgetés jött létre. Már a beszélgetés témája alapján feltételezhető volt, de az elhangzottak alapján megállapítható, hogy a háttérszakmai területek problémái, nehézségei mára a legtöbb iparági szereplő számára ismertek, így talán bízhatunk abban, hogy ezek megoldására a közeljövőben egyre több tapasztalateserére, intézmények közötti összefogásra, kormányzati intézkedés előkészítésére kerülhet sor.

Lakatos Gergely

Foto: Báráncz Szilárd